

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 1/1987-88 med anledning av landskapsstyrelsens framställning till landstinget med förslag till landskapslag om sysselsättningsfrämjande utbildning.

Landstinget har den 29 november 1987 inbegärt kulturutskottets yttrande över nämnda framställning. Utskottet, som i ärendet hört kurskoordinatörn Monica Nordqvist, organisationssekreteraren i TOC-TÅ r.f. Tuula Mattsson, sekreteraren i FOA-Å r.f. Britt-Mari Lund, byråföreståndaren Casper Wrede, ordföranden för yrkesutbildningsrådet Sture Skogberg, lagberedningssekreteraren Michael Patrickson, sekreteraren för Ålands högskola Britt-mari Wickström, skolinspektören Jan-Erik Åkerfeldt och byråchefen Harry Sjölund, får i anledning härav anföra följande.

I framställningen föreslås att en ny lag om sysselsättningsfrämjande utbildning antas, varigenom huvuddelen av de nuvarande bestämmelserna ändras. Bland annat föreslår landskapsstyrelsen att ett särskilt institut för yrkeskurser skall kunna inrättas i syfte att skapa bättre förutsättningar för yrkeskursverksamheten. Vidare föreslås att yrkeskurser framdeles skulle kunna ordnas även av Ålands högskola samt genom att utbildningsplats vid yrkesläroanstalts utbildningslinje tillhandahålls.

Allmän motivering

Kulturutskottet anser det värdefullt att landskapsstyrelsen föreslår en förnyad lagstiftning gällande den sysselsättningsfrämjande utbildningen, eftersom tidigare lagstiftning inom området varit otillräcklig med tanke på arbetsmarknadens utveckling och behov. Utskottet önskar dock ytterligare utveckla förutsättningarna för den sysselsättningsfrämjande utbildningen och har även försökt förutse vuxenutbildningens framtida behov.

Eftersom det vid behandlingen av ärendet i utskottet framkommit att flertalet av de berörda inom såväl utbildningsavdelningen, arbetsförmedlingen, yrkesvägledningen som yrkesutbildningsrådet hittills upplevt att den sysselsättningsfrämjande utbildningen vilar på en mycket lös organisationsgrund har utskottet strävat till att genom detta betänkande klargöra både ansvarsfördelningen och organisationen. Den sysselsättningsfrämjande utbildningen är en verksamhet i vilken många parter är

inblandade varför en klar organisation är en speciellt viktig förutsättning för verksamhetens bedrivande. Dessutom är en organisation med ett klart och tydligt samordnande organ naturligtvis till fördel för de enskilda individer som kan tänkas komma i fråga för den sysselsättningsfrämjande utbildningen.

Det av landskapsstyrelsen tillsatta yrkesutbildningsrådet har hittills utan stöd i vare sig lag eller reglemente åtagit sig uppgiften att planera och organisera den sysselsättningsfrämjande utbildningen. Utskottet föreslår en ändring i förhållande till framställningen i syfte att inlemma yrkesutbildningsrådet i organisationen som ett biträdande organ till landskapsstyrelsen i samtliga ärenden som rör den här aktuella lagen. Som framgår av landskapsstyrelsens framställning har yrkesutbildningsrådet enligt gällande reglemente en bred sammansättning. Rådet har en överblick över näringslivet, näringslivets behov av utbildad arbetskraft liksom över förändringar i näringslivets struktur och behov. Trots rådets breda sammansättning konstaterar utskottet att yrkesutbildningsrådet i dag inte speglar arbetsmarknaden i dess helhet, eftersom representanter för hela den offentliga sektorn saknas. Enligt utskottets mening bör landskapsstyrelsen i samband med den här aktuella lagens ikraftträdande överväga att företa en översyn av yrkesutbildningsrådets reglemente framförallt vad gäller rådets sammansättning.

Detaljmotivering

2 §. Kulturutskottet föreslår att paragrafens 2 mom. utgår eftersom bestämmelser om yrkesutbildningsrådet föreslås intagna under 4 §.

4 §. Som framgår av allmänna motiveringen har utskottet vid behandlingen av ärendet strävat till klarare ansvarsfördelning och organisation vad beträffar den sysselsättningsfrämjande utbildningen. Utskottet föreslår därför att yrkesutbildningsrådet skall biträda landskapsstyrelsen i ärenden som avses i lagen på liknande sätt som idrottsrådet och kulturrådet biträder landskapsstyrelsen.

Yrkesutbildningsrådet har idag enligt gällande reglemente till uppgift att bl.a. planera, utveckla och koordinera yrkesutbildningen i landskapet och skulle enligt utskottets förslag även få det överordnade ansvaret för den sysselsättningsfrämjande utbildningen. Landskapsstyrelsen får därigenom möjlighet att inom yrkesutbildningsrådet utse ett speciellt utskott med uppgift att handha ärenden som rör den sysselsättningsfrämjande utbildningen. Stadgandet om att yrkesutbildningsrådet även kan ha uppgifter som rör icke-sysselsättningsfrämjande yrkesutbildning

motiveras av att utskottet önskar ge landskapsstyrelsen möjlighet att genom reglemente besluta att yrkesutbildningsrådet även i framtiden skall ha till uppgift att planera, utveckla och koordinera all yrkesutbildning i landskapet.

I paragrafens 2 mom. finns, liksom i framställningen, bestämmelser om ett institut för yrkeskurser. I motsats till landskapsstyrelsen föreslår utskottet att institutet skall vara obligatoriskt. Dessutom föreslår utskottet att institutet skall ha en samordnande funktion samt vara underställt yrkesutbildningsrådets ledning och tillsyn. Kulturutskottet anser att institutet för yrkeskurser vore ett lämpligt organ för handhavande av det praktiska ansvaret för samordningen av den sysselsättningsfrämjande utbildningen. Institutet bör, såsom landskapsstyrelsen föreslår, också själv kunna ordna yrkeskurser som inte anordnas av yrkesläroanstalt eller högskola. Dessa kurser bör, enligt utskottets mening även kunna vara sådana yrkesutbildande kurser som inte är sysselsättningsfrämjande, såsom kurser inom det växande vuxenutbildningsområdet. Kurskoordinators uppgifter bör i och med att institutet inrättas överflyttas till institutet.

Slutligen anser utskottet att elever bör antas av den som ordnar yrkeskurs i samråd med arbetsförmedlingen och yrkesvägledningen. Utskottet förespråkar ett sådant samrådsförfarande på grund av att antagning till sysselsättningsfrämjande utbildning baseras på många fler faktorer, t.ex. hur länge den sökande varit arbetslös och uppskattad förmåga att tillgodogöra sig utbildningen, än vid sedvanlig antagning till t.ex. yrkesläroanstalt.

5 §. Kulturutskottet, som föreslår att paragrafens punkt två och tre byter plats, önskar därigenom bland de sökande till sysselsättningsfrämjande utbildning högre prioritera framförallt dem som är i behov av utbildning för att få ett yrke. Härigenom skulle bättre möjligheter ges för de hemarbetande att komma ut på arbetsmarknaden.

Utskottet föreslår att den som antas till sysselsättningsfrämjande utbildning i form av plats vid utbildningslinje vid yrkesläroanstalt skall ha fyllt 25 år. Ändringen motiveras av att personer under 25 år på vanligt sätt bör utbilda sig vid yrkesläroanstalterna.

6 §. Genom tillägget till paragrafens andra moment önskar utskottet klargöra vilket organ som handlägger frågor rörande ersättningar och utbildningsstöd. Ersättningar och stöd utbetalas på samma grunder som i riket, men utskottet

konstaterar att budgeteringen idag skiljer sig från motsvarande budgetering i riket. I landskapet budgeteras alla medel för den sysselsättningsfrämjande utbildningen, inklusive i denna paragraf avsedda ersättningar och stöd, under ett utbildningsavdelningen underlydande konto, trots att arbetsförmedlingen ansvarar för bedömningen av en persons rätt till stöd och ersättning. Utskottet anser det vara till fördel att alla kostnader utbetalas från ett och samma konto. Eftersom institutet har den samordnande och koordinerande uppgiften beträffande den sysselsättningsfrämjande yrkesutbildningen, bör besluten om utbetalning lämpligen fattas av institutet.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget måtte antaga det i framställningen ingående lagförslaget med följande ändringar:

L a n d s k a p s l a g
om sysselsättningsfrämjande utbildning

(Ingressen lika som i framställningen).

1 §

(Lika som i framställningen).

2 §

(1 mom. lika som i framställningen).

(2 mom. utesluts).

3 §

(Lika som i framställningen).

4 §

I angelägenheter som avses i denna lag biträds landskapsstyrelsen av ett yrkesutbildningsråd. Rådet skall vara rådgivande och initiativtagande organ i frågor som rör sysselsättningsfrämjande utbildning. Yrkesutbildningsrådet tillsätts av landskapsstyrelsen för två kalenderår i sänder. Närmare bestämmelser om rådets sammansättning och verksamhet utfärdas av landskapsstyrelsen genom reglemente. Yrkesutbildningsrådet kan även ha uppgifter som rör annan yrkesutbildning än den som avses i denna lag.

För att samordna den sysselsättningsfrämjande utbildningen och för att ordna yrkeskurser skall finnas ett institut för yrkeskurser. Institutet är underställt yrkesutbildningsrådets ledning och tillsyn. Yrkeskurser kan dessutom ordnas av yrkesläroanstalt och av högskola. Den som ordnar yrkeskurs antar elever i samråd med arbetsförmedlingen och yrkesvägledningen. Intyg över slutförd kurs utfärdas av den som ordnat kursen.

5 §

Till sysselsättningsfrämjande utbildning kan antas

- 1) den som är arbetslös eller hotas av arbetslöshet;
- 2) den som är i behov av utbildning för att få ett yrke eller övergå till yrken där det råder betydande brist på yrkeskunnig arbetskraft; eller
- 3) den som är i behov av utbildning för att upprätthålla eller öka sin yrkesskicklighet,

Den som antas till sysselsättningsfrämjande yrkeskurs skall, om inte särskild orsak föreligger, ha fyllt 20 år. Den som antas till sådan sysselsättningsfrämjande utbildning som ordnas genom tillhandahållande av plats på utbildningslinje vid yrkesläroanstalt skall ha fyllt 25 år samt ha varit arbetslös i minst sex månader eller ha blivit eller håller på att bli arbetslös på grund av näringslivets struktur-
omvandling.

6 §

(1 mom. lika som i framställningen).

Till elev i sysselsättningsfrämjande utbildning och till den som deltar i uttagning till sådan utbildning erläggs ersättningar och utbildningsstöd i enlighet med de grunder som gäller för sådana ersättningar och stöd i riket. Beslut om utbetalning fattas av institutet för yrkeskurser i samråd med arbetsförmedlingen.

(3 mom. lika som i framställningen).

7 §

Den som (utesluten) deltar i sysselsättningsfrämjande utbildning har inte rätt till de förmåner som medges arbetslös enligt landskapslagen om sysselsättning (24/72).

8 - 9 §§

(Lika som i framställningen).

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1988. Genom lagen upphävs landskapslagen den 14 april 1977 om sysselsättningsfrämjande utbildning (28/77).

Mariehamn den 3 december 1987

På kulturutskottets vägnar:

Barbro Sundback
ordförande

Susanne Eriksson
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden Sundback, viceordföranden Nordberg samt ledamöterna Fagerholm, Lindeman och Öberg.